

ЕКОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ДОРАДЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Л. А. Ільків, кандидат економічних наук

Висвітлено важливість екологічних аспектів дорадчої діяльності при виробництві сільськогосподарської продукції. Обґрунтовано необхідність поширення екологічних знань серед сільськогосподарських товаровиробників. Визначено вплив екологічної складової дорадчої діяльності на підвищення якості продукції. Виявлено перспективні напрями надання дорадчих послуг для підвищення екологізації сільськогосподарського виробництва.

Дорадча діяльність, екологічно чиста продукція, екологічні знання, сільськогосподарські товаровиробники, екологічна освіта, екологізація виробництва.

Виробництво сільськогосподарської продукції є одним з найпоширеніших видів людської діяльності. У процесі ведення сільського господарства змінюються екологічні умови навколишнього середовища. Основне завдання сільського господарства полягає в одержанні високоякісної екологічно чистої продукції рослинництва і тваринництва. На жаль, на сучасному етапі господарювання не завжди приділяється достатня увага екологічним основам ведення сільського господарства. Тому дуже важливим є формування екологічної компетентності фахівця аграрної сфери як складової екологічної свідомості особистості. Тобто, кожен підприємець повинен розуміти, що стабільне отримання достатньої кількості високоякісної конкурентоспроможної продукції можливе за рахунок обмеження витрат антропогенної енергії, поновлення природних ресурсів, формування стійких агроєкосистем і мінімального забруднення навколишнього середовища.

Незаперечним є факт, що саме фахівець аграрної сфери економіки найбільш тісно пов'язаний своєю професійною діяльністю з довкіллям. Тому від його професійних рішень значною мірою залежить розв'язання локальних і в перспективі глобальних екологічних проблем [1].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми розвитку та організації дорадчої діяльності досліджували такі науковці, як О. М. Бородіна, Т. П. Кальна-Дубінюк, М. Ф. Кропивко, І. П. Кудінова, М. І. Лобанов, М. Й. Малік, Л. О. Мармуль. Значну увагу вони приділяли визначенню соціально-економічної сутності дорадчих послуг, обґрунтуванню їх організації, інформаційному та науковому забезпеченню. Проте, в умовах всеохоплюючої інноваційної діяльності, що веде до динамічних змін, саме екологічні аспекти системи дорадництва потребують дослідження та вдосконалення.

Мета дослідження – обґрунтувати важливість екологічних аспектів дорадчої діяльності в сільському господарстві та виявити перспективні напрями надання дорадчих послуг.

Виклад основного матеріалу. Сільське господарство України – найбільш природомістка галузь, що має могутній природно-ресурсний потенціал, який включає 41,84 млн га сільськогосподарських угідь (69,3 % від території України), у тому числі 33,19 млн га ріллі (55 %), 7,63 млн га природних кормових угідь – сіножатей і пасовищ (12,6 %) [2].

Всебічна залежність природних, виробничих і суспільних процесів, їх взаємозумовленість, активний взаємовплив – це, по суті, ще “біла пляма” на карті сучасних екологічних досліджень. До того ж, у взаємовідносинах людини з природою з’являється дедалі більше суперечностей, конфліктів і контрастів.

Реалізація будь-яких сільськогосподарських проектів потребує екологічного моделювання і прогнозування негативних змін, які можуть виникнути. Необхідний постійний моніторинг за цими змінами, проведення заходів щодо регулювання агроландшафту, підтримки його відтворювальних властивостей на оптимальному рівні.

Дорадча діяльність – це сукупність дій та заходів, спрямованих на задоволення потреб сільськогосподарських товаровиробників і сільського населення у підвищенні рівня знань та вдосконаленні практичних навичок ведення прибуткового господарювання, поліпшення добробуту та розвиток соціальної сфери села [4].

До роботи в дорадництві дуже важливо залучати науковців-практиків, які мають досвід сільськогосподарського виробництва, до яких є довіра виробників. Дорадництво буде ефективно функціонувати тільки за комплексної підтримки та забезпечення його діяльності сучасною прикладною наукою, використання передового досвіду та забезпечення сучасними методами навчання, як при підготовці фахівців, так і підвищенні їх кваліфікації.

Основними методами дорадчої діяльності є: навчання суб’єктів господарювання, які здійснюють діяльність у сільській місцевості, та сільського населення; дослідження соціально-еколого-економічних проблем сільської місцевості та розробка варіантів їх розв’язання; демонстраційні покази форм і методів роботи суб’єктів господарювання, які здійснюють діяльність у сільській місцевості та сільського населення; інформаційне забезпечення суб’єктів господарювання, які здійснюють діяльність у сільській місцевості, сільського населення тощо [5].

Розуміння проблем природокористування та екології має можливість подолати нинішній, суто технократичний підхід до взаємодії суспільства, виробництва і природи. Завдання дорадництва полягає в тому, щоб забезпечити комплексне суспільно-природниче розуміння процесів та змін, які відбуваються у доквітлі під впливом господарської діяльності, демографічного та соціально-економічного розвитку суспільства.

Нині при формуванні та визначенні темпів, масштабів і напрямів розвитку продуктивних сил, раціональної структури матеріальних потреб,

ефективних засобів, методів і технологій їх якнайповнішого задоволення необхідно йти шляхом інтеграції інтересів екології та економіки в усіх галузях національного господарства, у тому числі і в сільському господарстві. Дві взаємопов'язані проблеми – “задоволення потреб суспільства” та “можливості біосфери” – слід розглядати та вирішувати одночасно з розробкою оптимальних, екологічно безпечних варіантів взаємодії природи, суспільства і агропромислового виробництва, управління процесами природокористування в сільському господарстві [3].

В агропромисловому виробництві взаємоузгодження інтересів і вимог екології та економіки має надзвичайно велике значення, оскільки тут господарська діяльність здійснюється на великих територіях, є прямо й безпосередньо пов'язаною з використанням природних і біологічних ресурсів, втручанням до екологічних систем, свідомим впливом на природні процеси.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Отже, можемо відзначити, що екологічними складовими дорадчої діяльності є: мотивація сільськогосподарських товаровиробників до дотримання агроекологічних вимог; стимулювання до раціонального й ефективного використання земель та підвищення рівня екологізації сільськогосподарського землекористування; сприяння розвитку органічного землеробства, насамперед в особистих селянських і середніх господарствах; удосконалення механізму екологічної політики.

Таке екологічно безпечне ведення сільськогосподарського виробництва дасть змогу отримати високі врожаї, зберегти стабільність сільськогосподарських ландшафтів та поступово перейти на шлях сталого розвитку агроекосистем.

Також потрібно запровадити екологічну освіту населення: проводити семінари, тренінги з керівниками сільськогосподарських підприємств, розвивати екологічний рух в Україні шляхом створення різних екологічних організацій.

Отже, по-справжньому науковий підхід до сільськогосподарської дорадчої діяльності повинен ґрунтуватися на всебічному врахуванні екологічних чинників, вимог екологічної безпеки будь-якого виробничого процесу, раціонального використання й охорони природних ресурсів. Лише в цьому випадку суспільство буде спроможне подолати екологічну кризу і створити такі умови, за яких аграрне виробництво розвиватиметься на інтенсивній, конкурентоспроможній і, водночас, екологобезпечній основі.

Список літератури

1. Демешкант Н. А. Сільськогосподарське дорадництво як складова системи екологічної освіти (досвід Польщі) / Н. А. Демешкант // Науковий вісник НУБіП України. – 2011. – Вип. 168. – С. 122–126.
2. Основні напрями державної політики України у галузі охорони довкілля, використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки // Відомості Верховної Ради України. – 1998. – № 38–39. – С. 248–298.
3. Первачук М. В. Проблеми екологізації агропромислового виробництва [Електронний ресурс] / М. В. Первачук // Зб. наук. статей “III-го Всеукраїнського

з'їзду екологів з міжнародною участю". – Вінниця, 2011. – Т. 2. – С. 426–429. – Режим доступу : <http://eco.com.ua/>

4. Бородіна О. М. Дорадництво як основа розвитку підприємництва у сільському господарстві / О. М. Бородіна [за ред. П. Т. Саблука, В. Я. Амбросова, Г. Є. Мазнева]. – К. : ІАЕ, 2001. – С. 808–810.

5. Концепція формування державної системи сільськогосподарського дорадництва від 31.10.2011 р. N1098-р <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1098-2011-p>

Отражена важность экологических аспектов совещательной деятельности при производстве сельскохозяйственной продукции. Обоснована необходимость распространения экологических знаний среди сельскохозяйственных товаропроизводителей. Определенно влияние экологической составляющей совещательной деятельности на повышение качества продукции. Обнаружены перспективные направления предоставления совещательных услуг для повышения экологизации сельскохозяйственного производства.

Совещательная деятельность, экологически чистая продукция, экологические знания, сельскохозяйственные товаропроизводители, экологическое образование, экологизация производства.

In the article importance of ecological aspects of consulting is reflected at the production of agricultural goods. Grounded necessity of distribution of ecological knowledges among agricultural commodity producers. Influence of ecological constituent of consulting is certain on upgrading products. Found out perspective directions of grant of deliberative services for the increase of ecologization of agricultural production.

Consulting activity, ecologically clean products, ecological knowledges, agricultural commodity producers, ecological education, ecologization of production.

УДК 631.115(075.8)

РОЛЬ КОНСАЛТИНГУ В ПЛАНУВАННІ КАР'ЄРИ ДЕРЖАВНОГО СЛУЖБОВЦЯ

Т. П. Кальна-Дубінюк, доктор економічних наук

Розглянуто роль консалтингу в плануванні кар'єри державного службовця. Визначено основні інформаційно-консультаційні заходи.

Консалтинг, інформаційно-консультаційні заходи, державний службовець.

© Т. П. Кальна-Дубінюк, 2014